

การสำรวจการใช้พื้นที่ริมคลองบางมดและแนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ

Survey of Land Use along the Bangmod Canal and Guidelines for Public Area Development

เอกลักษณ์ รุทธะกาญจน์^{1*}, นันทน์ภัสร์ อินย์ม², เลิศเลขา ศรีรัตน์³, บุญธรรม หาญพานิชย์⁴

Aegkalak Ruttarakarn^{1*}, Nannapasorn Inyim², Lerdlekha Sriratana, Boontham Harnphanich

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการตรวจสอบและกฎหมายวิศวกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ Master's degree student, Engineering Law and Inspection, Faculty of Engineering, Ramkhamhaeng University

^{2,3} ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ⁴ อาจารย์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

^{2,3} Assistant professor, ⁴ Lecturer, Faculty of Engineering, Ramkhamhaeng University

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการสำรวจสภาพปัจจุบันของการใช้พื้นที่ริมคลองบางมดและการค้นหาแนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และความต้องการของชุมชน การดำเนินงานวิจัยประกอบด้วยการสำรวจพื้นที่สาธารณะและระบบสาธารณูปโภคตลอดแนวริมคลอง ตั้งแต่ซอยพุทธบูชา 24 ถึงสุดเขตคลองบางมด รวมระยะทางประมาณ 6 กิโลเมตร และการสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนของคนในชุมชนบริเวณริมคลองบางมด เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปแนวทางการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต ผลจากการตรวจสอบพื้นที่พบว่าชุมชนตลอดแนวริมคลองมีสถานที่สาธารณะจำนวน 27 แห่ง ในจำนวนนี้มี 6 แห่ง ได้แก่ วัดพุทธบูชา มัสยิดดาริลหะซัน มัสยิดนุรุลหุดา วิทยาลัยในสวนบางมด วัดบัวผ้น และศาลเจ้าแม่ทับทิม ที่ได้รับการปรับปรุงในส่วนของทางเดินและการหาเส้นทางเดินคอนกรีตเสริมเหล็ก การติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่าง บ้ายบอกล้นทาง การพัฒนาพื้นที่สำหรับพักผ่อนและท่องเที่ยว และจัดเตรียมสถานที่จอดรถ ส่วนพื้นที่อื่น ๆ ได้รับการปรับปรุงไม่ครบตามที่กล่าวมา โดยเฉพาะในซอยพุทธบูชา 24 (สะพานพิภพสมุทร) ถึงศาลเจ้าแม่ทับทิม ที่ยังไม่ได้รับการปรับปรุงดังกล่าว เมื่อนำผลการสำรวจพื้นที่มาพิจารณาร่วมกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ยังต้องปรับปรุงด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดยเฉพาะพื้นที่สาธารณะที่ถูกพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของเขตทุ่งครุจำนวน 7 แห่ง ซึ่งควรเร่งปรับปรุงในเรื่องต่อไปนี้ 1) พื้นที่ซอยพุทธบูชา 24 ควรได้รับการพัฒนาให้เป็นพื้นที่เชื่อมต่อการเดินทางโดยเรือเพื่อความสะดวกในการเดินทาง 2) บริเวณศาลเจ้าแม่ทับทิมควรมีการปรับปรุงในส่วนของลานอเนกประสงค์ 3) พิพิธภัณฑ์คลองบางมด (ซอยพุทธบูชา 32) ควรจัดให้มีพื้นที่ลานกิจกรรมสำหรับชุมชน 4) จุดเยี่ยมชมบริเวณริมคลองบางมด มัสยิดนุรุลหุดา ซอยพุทธบูชา 36 แยก 8 ควรปรับปรุงส่วนของลานวัฒนธรรม และ 5) จุดชมวิวยกคลองบางมดและคลองคางคาว พื้นที่วัดบัวผ้น และศาลเจ้าแม่ทับทิม ควรจัดให้มีไฟฟ้าแสงสว่างที่เพียงพอเพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้งานและนักท่องเที่ยว

คำสำคัญ: คลองบางมด พื้นที่สาธารณะ การใช้ประโยชน์พื้นที่ การพัฒนาพื้นที่ริมคลอง

Abstract

In this research, the exploration of the existing land use along Bangmod Canal and the opinions of community representatives was conducted. The study area was along the canal covering the total distance about six kilometers from Soi Phutthabucha 24 to the end of Bangmod Canal. Information of public space and utilities in the area and the residential needs collected by surveying and interviewing was analyzed to define the public area development guidelines in accordance with the context of the area and the community. Based on the site visitation, there were

6 locations from 27 public areas in the community that have been taken care of to improve the reinforced concrete walkway and provide electric light, route sign for tourist spots, and car parks. These 6 areas included Buddhist temples, Daril Hasan Mosque (Son Somboon Mosque), Nurulhuda Mosque Soi Phutthabucha 36 Intersection 8, Wichalai in Bangmod Park, Bua Phan Temple, and Thap Nang Shrine. At the same time, the remaining areas were not fully implemented, particularly the area since Soi Phutthabucha 24 (Fak Somboon Bridge) to Chao Mae Thapthim Shrine). Considering data from the location survey together with the interview, the development of public utilities and facilities, especially the areas that have been promoted as tourist attractions in the Thung Khru area should be taken urgently. The focuses in the development guidelines were: 1) travelling by boat in the area of Soi Phuttha Bucha 24, 2) multi-purpose yard in Thapthim Shrine, 3) activity space in Bangmod canal museum (Soi Phutthabucha 32), 4) cultural yard in check-in point of Bangmod canal, Nurulhuda Mosque, Soi Phutthabucha 36 Intersection 8, and 5) sufficient electric lighting for safety in the tourist attractions such as the intersection of Bangmod canal and Khangkhaw canal, Bua Phan Temple, and Thap Nang Shrine.

Keywords: Bangmod Canal, Public Area, Land Use, Canal Area Development

1. บทนำ

พื้นที่ของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ในที่ราบลุ่มเจ้าพระยาตอนล่างโดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านแบ่งพื้นที่เป็นสองฝั่ง คือ ฝั่งธนบุรีกับฝั่งพระนคร (กรุงเทพฯ) การระบายน้ำในพื้นที่กรุงเทพฯ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจึงอาศัยการไหลของน้ำลงสู่ลำคลองเพื่อลำเลียงต่อไปยังแม่น้ำและไหลลงสู่ทะเล ตามลำดับ (บริษัท เทอร์รา มีเดีย แอนด์ คอนซัลติ้ง จำกัด, 2563) ทั้งนี้ บริเวณพื้นที่ริมคลองต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันถูกใช้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพของผู้คน และมีสิ่งปลูกสร้างตลอดแนวริมคลองซึ่งมีบางส่วนที่รุกล้ำเข้าไปในพื้นที่สาธารณะริมคลองจนกระทั่งส่งผลกระทบต่อการระบายน้ำลงสู่ลำคลอง ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมขังในช่วงที่มีฝนตกหนัก

จากการสำรวจในเบื้องต้น พบว่า ริมคลองบางมดเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีสิ่งปลูกสร้างตั้งอยู่ตลอดแนวคลอง โดยคลองบางมดอยู่ในพื้นที่เขตทุ่งครุ เริ่มต้นที่ซอยพุทธบูชา 24 ถึงสุดเขตคลองบางมด รวมระยะทางประมาณ 6 กิโลเมตร ถึงแม้จะมีข้อกำหนดในกฎหมายเกี่ยวกับบ้านและที่ดินติดน้ำระบุว่า ระยะถอยร่นของอาคารที่อยู่ใกล้กับแหล่งน้ำ คูคลอง ลำประโดง หรือแม่น้ำ ที่มีความกว้างน้อยกว่า 10 เมตร ต้องถอยร่นอาคารออกไปอย่างน้อย 3 เมตร ส่วนแหล่งน้ำที่มีความกว้างมากกว่า 10 เมตร ให้ถอยร่นอาคารอย่างน้อย 6 เมตร (บริษัท ออลพรีฟเฟอร์ดี มีเดีย จำกัด, 2565) แต่ปัจจุบันพบว่าสิ่งปลูกสร้างจำนวนหนึ่งที่มีระยะถอยร่นของอาคารไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด และจากแนวระวางที่ดินพบว่าบางส่วนมีการรุกล้ำพื้นที่ริมคลองด้วย โดยปัญหาการรุกล้ำพื้นที่ ส่วนหนึ่งเกิดจากความไม่รู้กฎหมายและการอยู่อาศัยในพื้นที่ริมคลองแบบสืบทอดกันมา ทำให้การแก้ไขปัญหาโดยการสั่งให้รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกจากพื้นที่เป็นวิธีที่ไม่สามารถกระทำได้นั้น แต่ต้องอาศัยความเข้าใจและความยินยอมพร้อมใจของผู้มีส่วนได้เสียเพื่อลดการต่อต้านจนเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งที่รุนแรง ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals, SDGs) เป้าหมายที่ 11 เรื่อง เมืองและชุมชนน่าอยู่ และแก่นสำคัญของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งยึดหลัก “การไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” เป็นหลักการสำคัญในการดำเนินภารกิจต่าง ๆ (สหประชาชาติในประเทศไทย, ม.ป.ป.) ดังนั้น ในประเด็นนี้จึงควรเริ่มดำเนินการในส่วนของการปรับปรุงพัฒนาพื้นที่สาธารณะริมคลองให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้คนในชุมชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของพื้นที่สาธารณะและการใช้ประโยชน์พื้นที่โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ในขณะเดียวกัน ก็ค่อย ๆ รับรู้และเข้าใจบทบาทของตนในการช่วยส่งเสริมและรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีให้กับชุมชน ซึ่งการจะพัฒนาพื้นที่สาธารณะให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนนั้น จำเป็นต้องทราบข้อมูลลักษณะการใช้พื้นที่และความต้องการของคนในชุมชนด้วย ดังนั้น ในการวิจัยนี้จึงดำเนินการศึกษาประกอบด้วย

การสำรวจการใช้พื้นที่และสภาพปัจจุบันของพื้นที่ริมคลอง กรณีศึกษาชุมชนริมคลองบางมด และการสอบถามความคิดเห็นและความต้องการของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนของคนในชุมชนบริเวณริมคลองบางมด นำข้อมูลทั้งสองส่วนมาวิเคราะห์หาข้อสรุปและนำเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะริมคลอง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนในการบูรณาการด้านการบริหารจัดการพื้นที่และนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบลักษณะการใช้พื้นที่ทางด้านกายภาพ ได้แก่ พื้นที่สาธารณะ และระบบสาธารณูปโภค ของพื้นที่ริมคลองบางมด ในปัจจุบัน
2. เพื่อหาแนวทางการปรับปรุงพัฒนาพื้นที่สาธารณะริมคลองบางมดที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และความต้องการของคนในชุมชน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูลจากพื้นที่จริง การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์พื้นที่ และการรวบรวมข้อมูลเพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมคลองโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมคลองบางมด

ขอบเขตในการศึกษา แบ่งเป็นขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่สาธารณะริมคลองบางมด และขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาพื้นที่ ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน ผู้ดูแลวัด จำนวน 1 คน ผู้ดูแลมัสยิด จำนวน 1 คน และผู้ประกอบการร้านค้าบริเวณริมคลอง จำนวน 1 คน

ขั้นตอนการศึกษาแบ่งเป็น 1) การสำรวจการใช้พื้นที่ และสภาพปัจจุบัน ของพื้นที่สาธารณะริมคลองบางมด โดยผู้วิจัยได้ตรวจสอบบริเวณพื้นที่ริมคลองบางมดที่มีการพัฒนาแล้วและบริเวณที่ยังไม่พัฒนา โดยการเดินสำรวจสถานที่ตลอดแนวคลองจากซอยพุทธบูชา 24 ถึงศาลเจ้าแม่ทับทิม รวมระยะทาง 6 กิโลเมตร ประกอบกับการใช้ฐานข้อมูลจากสำนักงานการวางผังและพัฒนาเมือง กรุงเทพมหานคร 2) การสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของคนในชุมชนโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างซึ่งอาศัยข้อมูลจากการสำรวจในส่วนที่ 1 นำมาสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ซึ่งผ่านการตรวจสอบความครอบคลุมเนื้อหาของคำถามโดยผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปใช้ 3) การนำข้อมูลจากการสำรวจพื้นที่และการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์และหาข้อสรุป เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะริมคลองบางมดที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และความต้องการของคนในชุมชน

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลสำรวจการใช้พื้นที่และสภาพปัจจุบันของพื้นที่สาธารณะริมคลองบางมด

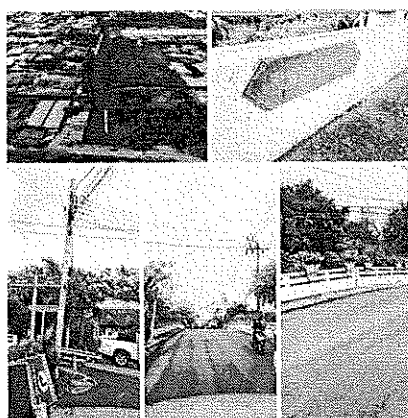
จากการตรวจสอบสภาพปัจจุบันของพื้นที่สาธารณะริมคลองบางมด สามารถจำแนกสถานที่บริเวณพื้นที่สาธารณะริมคลองบางมด ได้จำนวน 27 แห่ง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้าไปพัฒนาในบริเวณพื้นที่สาธารณะริมคลองบางมด 6 ด้านด้วยกัน ได้แก่

- 1) ทางเดินคอนกรีตเสริมเหล็ก 2) การทาสีทางเดินคอนกรีตเสริมเหล็ก 3) การติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่าง 4) การติดตั้งป้ายแนะนำเส้นทาง 5) การสร้างจุดนั่งพักผ่อน/ท่องเที่ยว และ 6) การจัดเตรียมสถานที่จอดรถ ดังข้อมูลที่แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันของพื้นที่สาธารณะริมคลองบางมด

ชื่อสถานที่	การพัฒนาพื้นที่					
	ทางเดิน ค.ส.ล.	ทางเท้าเดิน ค.ส.ล.	ไฟฟ้า แสงสว่าง	ป้ายแนะนำ เส้นทาง	จุดนั่งพักผ่อน/ องเทียวท์	สถานที่ จอดรถ
1 ขอยพุทธบูชา 24 (สะพานฟักสมบุญถึง ศาลเจ้าแม่ทับทิม)	×	×	×	×	×	×
2 ศาลเจ้าแม่ทับทิม	×	×	×	✓	✓	✓
3 พระเจริญ (บ้านป่ารัก: ขนบไข่)	✓	×	✓	×	✓	✓
4 สวนส้มลุงสมจิตร	✓	×	✓	✓	✓	✓
5 โรงเรียนบางมด (ต้นเปาวิทยาคาร)	✓	✓	✓	✓	✓	×
6 กำแพงศิลปะ (บริษัท สมไทยเปเปอร์ จำกัด)	✓	✓	✓	×	✓	×
7.กำแพงศิลปะ (บ้านเลขที่ 11 ขอยพุทธบูชา 28)	✓	✓	✓	×	✓	×
8. วัดพุทธบูชา	✓	✓	✓	✓	✓	✓
9. ประติมากรรมรูปมือนิรมลของบางมด(ตรงข้าม ท่าน้ำวัดพุทธบูชา)	×	×	✓	×	✓	✓
10. กำแพงศิลปะเซรามิก (บริษัท ไกลเกอร์ มีเดีย จำกัด ขอยพุทธบูชา 32)	✓	✓	✓	×	✓	×
11. พิพิธภัณฑ์คลอง บางมด (ขอยพุทธบูชา 32)	✓	✓	✓	×	✓	✓
12. กำแพงศิลปะ (บ้านเลขที่ 168/6 ขอยพุทธบูชา 36)	✓	✓	✓	×	✓	×
13. มัสยิดดาริลหะซัน (มัสยิดสอนสมบุญ)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
14 .หนามแดง .cafe (ริมคลองบางมด)	×	×	✓	×	✓	×
15. Tam-Rom Cafe' (ริมคลองบางมด)	×	×	✓	×	✓	×
16. จุด Check-in (ริมคลองบางมด)	✓	✓	✓	×	✓	×
17ตลาดมดตะนอย ห้องเที่ยววิถีชุมชน .	✓	✓	✓	×	✓	✓
18. มัสยิดบุรลุดา ขอยพุทธบูชา 36 แยก 8	✓	✓	✓	✓	✓	✓
19. บ้านสวนมาแย้ม (ริมคลองบางมด)	✓	✓	✓	×	✓	×
20. บ้านมุขิน (ริมคลองบางมด)	✓	✓	✓	×	✓	×
21บ้านกาแฟห้อยขา .	×	×	✓	×	✓	×
22. กำแพงศิลปะ (กำแพงด้านหลังหมู่บ้านเคอะซีดี พระราม 2พุทธบูชา-)	✓	✓	✓	×	✓	×
23. วิชาลัยในสวนบางมด	✓	✓	✓	✓	✓	✓
24. จุดชมวิวยักษ์คลองบางมดและคลองค้างคาว	✓	✓	✓	×	✓	×
25. วัดบัวผ้น	✓	✓	✓	✓	✓	✓
26. ศาลเจ้าแม่ทับทิม	✓	✓	✓	✓	✓	✓
27. เซฟตี้สโตร์ ฟาร์ม	✓	×	✓	×	✓	×

จากตารางที่ 1 พบว่า สถานที่ซึ่งยังไม่มีการพัฒนาพื้นที่ในแต่ละด้าน มีจำนวน 1 แห่ง คือ บริเวณขอยพุทธบูชา 24 (สะพานฟักสมบุญ) ถึง ศาลเจ้าแม่ทับทิม ในขณะที่ พื้นที่ที่มีการพัฒนาคบทั้ง 6 ด้าน มีจำนวน 6 แห่ง คือ 1) วัดพุทธบูชา 2) มัสยิดดาริลหะซัน (มัสยิดสอนสมบุญ) 3) มัสยิดบุรลุดา ขอยพุทธบูชา 36 แยก 8 4) วิชาลัยในสวนบางมด 5) วัดบัวผ้น และ 6) ศาลเจ้าแม่ทับทิม

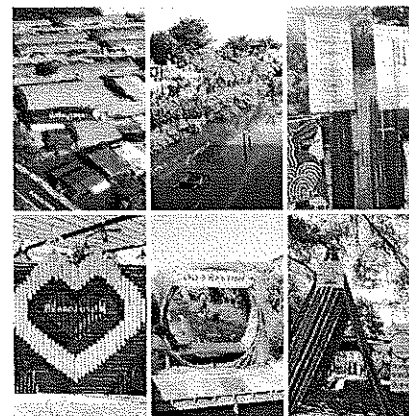
ภาพที่ 1 พื้นที่ขอยพุทธบูชา 24 (สะพานฟักสมบุญ) ถึง ศาลเจ้าแม่ทับทิม

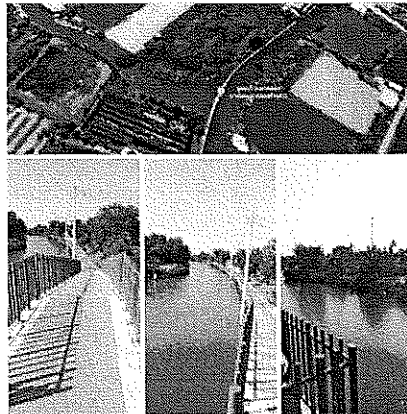
ภาพที่ 2 พื้นที่ศาลเจ้าแม่ทับทิม

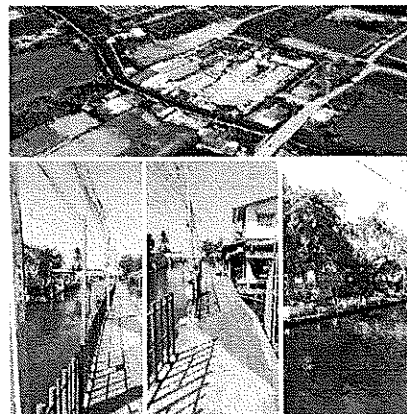
ภาพที่ 3 พื้นที่พิพิธภัณฑ์คลองบางมด (ซอยพุทธบูชา 32)

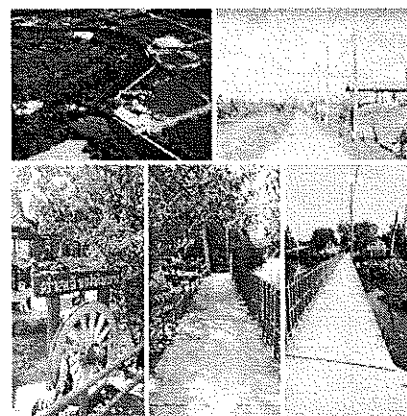
ภาพที่ 4 พื้นที่จุด Check-in (ริมคลองบางมด มัสยิดนุรุลหุตา ซอยพุทธบูชา 36 แยก 8)

ภาพที่ 5 พื้นที่จุดชมวิวยแยกคลองบางมดและคลองค่างคว

ภาพที่ 6 พื้นที่วัดบัวผัน

ภาพที่ 7 พื้นที่ศาลเจ้าแม่ทับนาง

4.2 ผลการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของคนในชุมชนและข้อสรุปแนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนคนในชุมชน ประกอบด้วยผู้นำชุมชน ผู้ดูแลวัด ผู้ดูแลมัสยิด และผู้ประกอบการร้านค้าบริเวณริมคลอง เพื่อหาแนวทางพัฒนาพื้นที่สาธารณะริมคลองบางมด ได้ผลสรุปดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลแนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะริมคลองบางมด

พื้นที่ที่ควร มีการพัฒนา	สิ่งที่ควรพัฒนาหรือ ปรับปรุง	แนวทางการดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงในอนาคต	ข้อเสนอแนะในการพัฒนาพื้นที่ สาธารณะริมคลองบางมด แบบองค์รวม	หน่วยงานที่มีหน้าที่ รับผิดชอบต่อการ ปรับปรุงหรือพัฒนาพื้นที่
1. ขอยุทธธูชา 24 (สะพาน พิกสมบุรณ์) ถึง ศาลเจ้าแม่ทับทิม	1) เชื่อมต่อสะพานส่วนต่อ ขยาย 2) ไฟฟ้าแสงสว่าง 3) คุณภาพน้ำ 4) เชื่อมต่อเส้นทาง 5) ทางเดินริมคลอง 6) สะพานทางเดินค.ส.ล. 7) ทำเทียบเรือ	1) เชื่อมต่อสะพานส่วนต่อขยายมาถึงโรงเรียนบางมดต้นเปาว่า จะทำให้มีการท่องเที่ยว และอำนวยความสะดวกแก่ ชาวบ้านที่อาศัยริมคลอง 2) ติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่าง เพื่อความปลอดภัยทั้งกลางวันและ กลางคืน 3) ปรับปรุงคุณภาพน้ำให้ดีขึ้น จัดการผักตบชวาที่ขวางคลอง 4) ปรับทางเดินค.ส.ล. ที่พังหรือทรุด และทำทางค.ส.ล. เพื่อเชื่อมต่อเส้นทาง 5) ทำท่าเทียบเรือเพื่อส่งเสริมการสัญจรทางเรือ การท่องเที่ยว ริมคลอง 6) ปรับปรุงทางเดินค.ส.ล. ที่พังหรือทรุด	1) เขตทุ่งครุควรเข้ามาดูสถานที่ อย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรม ประจำเดือน หรือสามเดือนครั้ง เหมือนสมัยก่อน เพื่อเป็นการ ร่วมมือกันพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เช่นเดิม 2) ปรับปรุงไฟฟ้าแสงสว่างริม คลองเพิ่มขึ้น รวมถึงบำรุงรักษา เส้นทางค.ส.ล. ที่ชำรุด เพราะ เป็นเส้นทางสัญจรริมคลองและ มีนักท่องเที่ยวใช้เดิน ปั่น รัง ออกกำลังกายและท่องเที่ยวกันเยอะ 3) เขตทุ่งครุ และเขตใกล้เคียง ช่วยกันบูรณาการลอกคลอง ร่วมกัน เพื่อไม่ให้บริเวณนี้เป็น แอ่งน้ำ	1) การไฟฟ้า 2) กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตทุ่งครุ 3) วัด 4) มัสยิด 5) สำนักการระบายน้ำ 6) ชุมชนในพื้นที่ 7) สถานศึกษาในพื้นที่ 8) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยว
2. ศาลเจ้าแม่ ทับทิม	1) ทางเข้าออก 2) ทางเดิน ค.ส.ล. 3) ไฟฟ้าแสงสว่าง 4) คุณภาพน้ำ 5) เชื่อมต่อเส้นทาง 6) สะพานทางเดินค.ส.ล. 7) ลานอเนกประสงค์	1) ปรับปรุงทางเข้าให้สะดวกกว่านี้ 2) ด้านติดคลองบางมด ควรมีที่กั้นเพื่อความปลอดภัย 3) ทางเดิน ค.ส.ล. เพื่อเชื่อมต่อเส้นทาง 4) ติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่างเพิ่มเติม 5) ปรับปรุงคุณภาพน้ำในคลองให้ดีขึ้น 6) ปรับปรุงทางเดินค.ส.ล. ที่พังหรือทรุด 7) จัดทำสะพานทางเดินค.ส.ล. ใหม่ เพื่อเชื่อมต่อมาถึงตรง โรงเรียนบางมดต้นเปาว่า เช่นเดียวกับจุดที่ 1 โดยต้องมี ไฟฟ้าส่องสว่างบริเวณทางเดินด้วย 8) จัดทำลานอเนกประสงค์ ให้มีฟังก์ชันการใช้งานที่มากขึ้น จากเดิมที่เป็นแค่ลานจอดรถ	4) ควรต้องมีการร่วมมือกัน ระหว่างชุมชน ในการกำจัดขยะ ในคลองเพื่อให้คลองสะอาด เพราะทางชุมชนจะมีตลาดมด 5) การปรับปรุงคุณภาพน้ำ เมื่อน้ำดี การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมได้ ท่องเที่ยวพื้น ชุมชนก็สามารถ อยู่กันได้ 6) การบริหารจัดการประตูละบาย น้ำ เลียนแบบลักษณะน้ำขึ้น น้ำลง ตามธรรมชาติ แก้ไขปัญหาน้ำเค็ม 7) ปรับเปลี่ยนรูปแบบประตู ระบายน้ำให้สอดคล้องกับผู้ใช้เรือ สัญจรในคลอง เป็นระบบประตู 2 บาน จะช่วยได้ดียิ่งขึ้น สามารถ สัญจรได้ตลอดโดยไม่ต้องรอ เจ้าหน้าที่มาเปิดประตู หรือการใช้ ระบบอัตโนมัติใช้เซนเซอร์ 8) การวางระบบขนส่งมวลชน ล้อ ราง เรือ เพื่อเชื่อมต่อระบบขนส่ง มวลชนริมคลอง เช่น เชื่อมต่อ สถานีควาพะนอง และสถานีวัดกลาง โดยในระยะเวลาในการเดินทาง ให้น้อยกว่าเดินทางทางบก 9) ควรก่อสร้างท่าเทียบเรือ ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยว เชิงนิเวศ ส่งเสริมการเดินทาง ระบบขนส่งมวลชน	
3. พิพิธภัณฑ์ คลองบางมด (ขอยุทธธูชา 32)	1) พิพิธภัณฑ์ 2) ไฟฟ้าแสงสว่าง 3) ทางเดิน 4) ขยะในคลอง 5) สะพานทางเดินค.ส.ล. 6) ระบบภายใน 7) ทำเทียบเรือ	1) จัดนิทรรศการ กิจกรรม ในแต่ละเดือนเพื่อเผยแพร่ ความเป็นคลองบางมด 2) เสริมไฟฟ้าแสงสว่างแบบสีส้ม เพื่อช่วยเพิ่มจุดดึงดูด นักท่องเที่ยวหรือผู้ออกกำลังกาย 3) ปรับปรุงทางเดิน ค.ส.ล. ที่ชำรุด 4) ควรกำจัดขยะในคลองจากคลองย่อยก่อนลงคลองบางมด 5) ปรับปรุงสะพานทางเดินค.ส.ล. ที่ขยายขึ้น 6) จัดการระบบภายใน เช่น แอร์ข้างใน การมีกิจกรรมหรือ นิทรรศการหมุนเวียน บอกเล่าเรื่องราวของคลอง ให้มี กิจกรรมเพื่อแบ่งปันเรื่องราวของชุมชน 7) ทำท่าเทียบเรือเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวริมคลอง		
4. จุด Check-in (ริมคลองบางมด มัสยิดบุรุษดา ขอยุทธธูชา 36 แยก 8)	1) ทางเดินค.ส.ล. 2) ความสะอาด 3) ความปลอดภัย 4) ไฟฟ้า 5) ต้นไม้ 6) สวนบัว 7) จุดเช็คอินที่น่าสนใจ 8) ลานวัฒนธรรม 9) ทำเทียบเรือ	1) ปรับปรุงและรักษาสภาพพื้นที่ให้ดีขึ้น 2) ติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่างเพิ่มเติม เพื่อให้ปลอดภัย เป็นสีส้ม เวลาจัดงาน กิจกรรม 3) ปรับปรุงตรงลานวัฒนธรรมเพิ่มเติม 4) ทำท่าเทียบเรือเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศริมคลอง ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนริมคลอง		
5. จุดชมวิว แยกคลองบางมด และคลองค้างคาว	1) ไฟฟ้า 2) จุดขึ้นสูง 3) ป้ายประชาสัมพันธ์	1) ทำการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาถ่ายรูป เช็คอิน 2) ติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่าง เพิ่มเติม เพิ่มความน่าสนใจ 3) ปรับปรุงจุดขึ้นไม่ขึ้นสูงมากเกินไป เพราะอาจเกิด เหตุอันตราย 4) จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์เพิ่ม หรือป้ายแนะนำเส้นทาง เช่น ไปวัดบัวตันอีกกี่เมตร		

ตารางที่ 2 สรุปผลแนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะริมคลองบางมด (ต่อ)

พื้นที่ที่ควร มีการพัฒนา	สิ่งที่ควรพัฒนาหรือ ปรับปรุง	แนวทางการดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงในอนาคต	ข้อเสนอแนะในการพัฒนาพื้นที่ สาธารณะริมคลองบางมด แบบองค์รวม	หน่วยงานที่มีหน้าที่ รับผิดชอบต่อการ ปรับปรุงหรือพัฒนาพื้นที่
6. วัดบัวผืน	1) ทำน้ำ 2) ไฟฟ้า แสงสว่าง 3) ล้างคลอง 4) ริมคลอง 5) น้ำเสีย 6) พื้นที่นั่งเล่น	1) บริเวณทำน้ำควรจะมีแสงกัน ด้านหน้า 2) ติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่าง 3) ปรับปรุงลำคลองให้สะอาดขึ้น กำจัดพืชน้ำและ ผักตบชวา 4) ผังติดคลอง ควรจัดทำเป็นพื้นที่นั่งเล่น ตกแต่งพื้นที่ เพิ่มเติม		
7. ศาลเจ้าแม่ ทับนาง	1) เป็นสถานที่อยู่ไกล 2) ถนนทางเข้าศาล 3) ไฟฟ้าแสงสว่าง 4) ที่จอดรถ	1) จัดกิจกรรมและประชาสัมพันธ์เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว 2) ติดตั้งไฟฟ้า ปรับปรุงแสงสว่าง 3) ปรับปรุงทัศนียภาพเพิ่มเติม 4) ปรับปรุงถนนทางเข้าศาลให้สะดวกมากขึ้น 5) จัดทำที่จอดรถ และตกแต่งสถานที่		

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรกำหนดความสำคัญเร่งด่วนในการพัฒนาที่สาธารณะริมคลองบางมด 7 แห่ง ดังนี้ 1) ขอยุทธบุชา 24 (สะพานพิทักษ์บูรณ) ถึงศาลเจ้าแม่ทับทิม ควรปรับปรุงทางเดินคอนกรีตเสริมเหล็ก ที่พังหรือทรุด และทำทางเดินคอนกรีตเสริมเหล็ก เพื่อเชื่อมต่อเส้นทางต่างๆ โดยผู้ที่รับผิดชอบงานเป็นฝ่ายโยธา สำนักงานเขตทุ่งครุ 2) ศาลเจ้าแม่ทับทิม ควรปรับปรุงทางเดินคอนกรีตเสริมเหล็ก ที่พังหรือทรุด เพื่อสามารถใช้งานได้อย่างปลอดภัย โดยผู้ที่รับผิดชอบงานเป็นฝ่ายโยธา สำนักงานเขตทุ่งครุ 3) พิพิธภัณฑสถานคลองบางมด (ขอยุทธบุชา 32) ควรปรับปรุงทางเดินคอนกรีตเสริมเหล็กที่ชำรุด และที่ขยายขึ้น เพื่อสามารถใช้งานได้อย่างปลอดภัย โดยผู้ที่รับผิดชอบงานเป็นฝ่ายโยธา สำนักงานเขตทุ่งครุ 4) จุด Check-in (ริมคลองบางมด มัสยิดนุรุลหุดา ขอยุทธบุชา 36 แยก 8) ควรปรับปรุงและรักษาสภาพพื้นที่ให้ดีขึ้น โดยสำนักงานเขตทุ่งครุเป็นผู้ปรับปรุงพื้นที่ 5) จุดชมวิวแยกคลองบางมดและคลองคางคาว ควรปรับปรุงพื้นที่ชมวิวมั่นคงมากขึ้น เพราะอาจเกิดเหตุอันตราย โดยผู้ที่รับผิดชอบงานเป็นฝ่ายโยธา สำนักงานเขตทุ่งครุ 6) วัดบัวผืน ควรติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่าง โดยผู้ที่รับผิดชอบงานเป็นฝ่ายโยธา สำนักงานเขตทุ่งครุ ประสานความร่วมมือกับการไฟฟ้านครหลวง 7) ศาลเจ้าแม่ทับนาง ควรติดตั้งไฟฟ้า ปรับปรุงแสงสว่าง โดยผู้ที่รับผิดชอบงานเป็นฝ่ายโยธา สำนักงานเขตทุ่งครุ ประสานความร่วมมือกับการไฟฟ้านครหลวง

5. อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการสำรวจการใช้พื้นที่และสภาพปัจจุบันของพื้นที่สาธารณะริมคลองบางมด พบว่ามีบางสถานที่ที่ได้รับการพัฒนาครบทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ทางเดิน ค.ส.ล. 2) การทาสีทางเดิน ค.ส.ล. 3) การติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่าง 4) การติดตั้งป้ายแนะนำเส้นทาง 5) การจัดจุดนั่งพักผ่อน/ท่องเที่ยว และ 6) การจัดเตรียมสถานที่จอดรถ ในขณะเดียวกัน ยังมีสถานที่อีกหลายแห่งที่ขาดการบริหารจัดการพัฒนาพื้นที่ในแต่ละด้าน ซึ่งจะมีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานเขตทุ่งครุ สำนักงานเขตบางขุนเทียน ในส่วนของการพัฒนาทางเดิน ค.ส.ล. การทาสีทางเดิน ค.ส.ล. หน่วยงานการไฟฟ้านครหลวงดำเนินการติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่าง หรือ การติดตั้งไฟฟ้าโซลาร์เซลล์โดยภาครัฐ เช่น สำนักงานเขตทุ่งครุ ภาคเอกชน และภาคประชาชน สำนักงานจราจรและขนส่งดำเนินการติดตั้งป้ายแนะนำเส้นทาง ส่วนสำนักงานเขตทุ่งครุ สำนักงานเขตบางขุนเทียน ร่วมมือกับภาคเอกชน และภาคประชาชน สนับสนุนในการพัฒนาจุดนั่งพักผ่อน/ท่องเที่ยว รวมถึงการจัดเตรียมสถานที่จอดรถให้เพียงพอต่อผู้เข้ามาใช้บริการ

2. พื้นที่สาธารณะริมคลองบางมด 7 แห่ง ประกอบด้วย 1) ขอยุทธบุชา 24 (สะพานพิทักษ์บูรณ) ถึงศาลเจ้าแม่ทับทิม 2) ศาลเจ้าแม่ทับทิม 3) พิพิธภัณฑสถานคลองบางมด (ขอยุทธบุชา 32) 4) จุด Check-in (ริมคลองบางมด มัสยิดนุรุลหุดา ขอยุทธบุชา 36 แยก 8) 5) จุดชมวิวแยกคลองบางมดและคลองคางคาว 6) วัดบัวผืน 7) ศาลเจ้าแม่ทับนาง ได้ถูกพัฒนาให้เป็นพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยว

เป็นจุดแลนด์มาร์คของเขตทุ่งครุ ซึ่งต้องมีการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และผู้พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ ดังนั้น จึงควรมีการปรับปรุงไฟฟ้าแสงสว่างเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้เข้ามาใช้งานในพื้นที่นั้น ๆ การปรับปรุงลานเอนกประสงค์ ลานวัฒนธรรม สร้างพื้นที่สำหรับดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ใช้เป็นแหล่งสันทนาการ รวมถึง การพัฒนาบางพื้นที่ให้เป็นแหล่งเชื่อมต่อการคมนาคมขนส่งสาธารณะที่มีความสะดวกสบายแก่ผู้เดินทาง เช่น การเชื่อมต่อส่วนขยายท่าเทียบเรือ เป็นต้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลข้อมูลการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลที่ค้นพบมาวิเคราะห์เป็นประเด็นในการจัดทำข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้น นำไปปรับปรุงหรือพัฒนาพื้นที่สาธารณะริมคลองบางมดได้ ดังนี้

1. เขตทุ่งครุควรเข้ามาดูสถานที่อย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรมประจำเดือน หรือสามเดือนครั้ง เพื่อเป็นการร่วมมือกันพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน
2. ควรเร่งปรับปรุงระบบไฟฟ้าแสงสว่างริมคลอง เพิ่มจำนวนจุดให้แสงสว่าง รวมถึงบำรุงรักษาเส้นทางที่ชำรุด เพราะเป็นเส้นทางสัญจรริมคลอง คนในชุมชนใช้เดิน ปั่นจักรยาน และวิ่งออกกำลังกาย ตลอดจนมีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้เส้นทางด้วย
3. เขตทุ่งครุ และเขตใกล้เคียง ควรร่วมมือกันในการขุดลอกคลอง เพื่อไม่ให้บริเวณนี้เป็นแอ่งพักน้ำ
4. ควรมีความร่วมมือกันระหว่างชุมชนในการกำจัดขยะในคลองเพื่อให้คลองสะอาด
5. ควรมีการปรับปรุงคุณภาพน้ำในคลอง เพื่อฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะช่วยฟื้นฟูการท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่ง เป็นการช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจให้กับชุมชน
6. ควรมีการบริหารจัดการประตูประบายน้ำ เลียนแบบลักษณะน้ำขึ้น น้ำลง ตามธรรมชาติ เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำเค็มรุกล้ำ
7. ปรับเปลี่ยนรูปแบบประตูประบายน้ำให้สอดคล้องกับผู้ใช้เรือสัญจรในคลอง เป็นระบบประตู 2 บาน ซึ่งจะช่วยให้สามารถสัญจรได้ตลอดเวลา โดยไม่ต้องรอเจ้าหน้าที่มาเปิดประตู หรืออาจพิจารณาใช้ระบบอัตโนมัติควบคุมด้วยเซนเซอร์
8. การวางระบบขนส่งมวลชน ล้อ ราง เรือ เพื่อเชื่อมต่อนระบบขนส่งมวลชนริมคลอง เช่น เชื่อมต่อสถานีดาวคะนอง และสถานีวุฒากาศ เป็นการร่นระยะเวลาในการเดินทางให้น้อยกว่าเดินทางทางบก
9. ควรก่อสร้างท่าเทียบเรือเพื่อส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่งเสริมการเดินทางด้วยระบบขนส่งมวลชน
10. หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการปรับปรุงหรือพัฒนาพื้นที่สาธารณะริมคลองบางมด และทุกภาคส่วนควรบูรณาการพื้นที่ อันได้แก่ 1) การไฟฟ้า 2) กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตทุ่งครุ 3) วัด 4) มัสยิด 5) สำนักการระบายน้ำ 6) ชุมชนในพื้นที่ 7) สถานศึกษาในพื้นที่ 8) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

6. เอกสารอ้างอิง

- บริษัท เทอร์รา มีเดีย แอนด์ คอนซัลติง จำกัด. (7 ตุลาคม 2563). *ทำความเข้าใจพื้นที่กทม. เหตุใด “น้ำท่วม” เมื่อฝนตกหนัก*. Terrabkk. <https://www.terrabkk.com/news/199028/ทำความเข้าใจพื้นที่กทม-เหตุใด-“น้ำท่วม”-เมื่อฝนตกหนัก>
- สหประชาชาติในประเทศไทย. (ม.ป.ป.). *งานของเราเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย*. สหประชาชาติประเทศไทย. <https://www.thailand.un.org/th/sdgs>
- บริษัท ออลพรีฟเพอร์ตี มีเดีย จำกัด. (16 กันยายน 2565). *ระยะร่นอาคารและที่เว้นว่าง ตามพ.ร.บ.ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2543*. DDproperty. <https://www.ddproperty.com/คู่มือซื้อขาย/ระยะร่นและที่เว้นว่าง-ก-19610>